

CNSM insistă asupra stabilirii unui salariu minim de 5850 de lei >> p.2

PUBLICAȚIE PERIODICĂ A CONFEDERAȚIEI NAȚIONALE A SINDICATELOR DIN MOLDOVA

Sindicalistele au dezbătut problemele cu care se confruntă femeile de la țară >> p.3

Un semnal fără echivoc că țara noastră se bucură de sprijinul Uniunii Europene

„Platforma de Sprijin pentru Moldova, un îndemn ferm pentru țările puternice și libere ale lumii de a investi aici

Natalia HADĂRCA

Se știe, în limbajul diplomației, vizitele oficiale, vizitele de lucru ale unor înalți demnitari într-o țară au o conotație specială. În cazul Republicii Moldova, vizitele unor oficiali UE și acordurile semnate constituie un semnal fără echivoc că țara noastră se bucură de sprijinul Uniunii Europene pe calea aleasă, de integrare europeană, care nu are alternativă, dacă vrem să fim în rândurile țărilor dezvoltate, unde domnesc justiția independentă, stabilitatea, dezvoltarea economică continuă, echitatea socială și, în ultimă instanță, un înalt nivel de trai al populației.

„Platforma de Sprijin pentru Moldova, organizată la Chișinău, vine cu un îndemn ferm pentru țările puternice și libere ale lumii să creadă în puterea noastră de a ne dezvolta, să ne sprijine în acest demers, să investească aici și să participe la transformarea Moldovei și la conectarea noastră deplină la Uniunea Europeană”. O declarație în acest sens a făcut președinta Maia Sandu la cea de-a patra reuniune a Platformei de Sprijin pentru Republica Moldova.

Platforma de Sprijin pentru Republica Moldova este o inițiativă a României, Germaniei și Franței, care urmărește generarea de asistență imediată politică, financiară și materială, precum și de expertiză aprofun-

dată. Edițiile anterioare ale evenimentului s-au desfășurat la Berlin, Paris și București. Pe 17 octombrie 2023, la Chișinău s-au reunit 57 de delegații din peste 30 de state, organizații internaționale și instituții financiare.

Șefa statului a menționat că instituțiile de la Chișinău sunt pregătite să asigure ordinea și securitatea în țară. „Cumpărăm gaze naturale din mai multe surse și nu mai permitem să fim șantajați prin intermediul resurselor energetice. Alocăm bani pentru cei mai vulnerabili. Sprijinim deschiderea afacerilor, modernizăm cu pași rapizi rețeaua rutieră și avem planuri mari, puse bine la punct”, a notat Maia Sandu.

Potrivit șefei statului, planurile țin de a păstra pacea acasă, să fie asigurate condiții de viață europene în localități, să existe drumuri moderne în toată țară, cale ferată europeană și poduri care să conecteze Republica Moldova la România și la Uniunea Europeană.

„Vrem ca lumea întreagă să știe – Republica Moldova este o țară sigură, liberă să-și decidă viitorul, care înțelege gravitatea provocărilor ce ne stau în față și știe cum să le depășească în beneficiul cetățenilor săi. Sprijinul mare primit în ultimii ani ne arată nu doar că moldovenii sunt europeni și merită să fie parte a UE, ci că suntem și bineveniți”, a mai spus președinta. >> p.4

2023 ABONAREA CONTINUĂ

DRAGI CITITORI!

Sperăm foarte mult să rămânem împreună și în 2023, fiindcă doar astfel putem face o publicație de calitate.

Abonament: 1 lună - 25,80 lei; 3 luni - 77,40 lei; 12 luni - 283,80 lei.

Reuniune tripartită

CNSM insistă asupra stabilirii unui salariu minim de 5850 de lei

Discuții în contradictoriu au avut loc la ședința de săptămâna trecută a Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective (CNCNC). Pe ordinea de zi au figurat mai multe subiecte, între care aprobarea planului de activitate al CNCNC pentru semestrul II al anului 2023, discuții privind ajustarea legislației vizând asigurările obligatorii de asistență medicală, revizuirea cadrului normativ privind organizarea examenelor medicale a angajaților din economia națională.

Totuși, chestiunea care a generat cele mai multe polemici a fost cea care s-a referit la stabilirea salariului minim pe țară. Sindicatele au reiterat necesitatea majorării, din anul 2024, a salariului minim pe țară, care, în opinia CNSM, ar trebuie să fie de 5850 de lei.

Sărăcia, redusă prin creșteri salariale

După părerea sindicatelor, cea mai bună măsură de reducere a sărăciei este creșterea salariului minim. Reprezentanții acestora au făcut referire la exemplul României, unde creșterea salariului minim a jucat un rol important în reducerea sărăciei în ultima perioadă. Doar pentru a acoperi valoarea minimului de existență pentru populația aptă de muncă (3056,4 lei) și a unui copil (2821,6 lei), calculată pentru semestrul I al anului 2023, salariul minim ar trebui să fie 5878 de lei. Propunerile sindicatelor pentru reexaminarea salariului minim pe țară se referă la: adoptarea unei hotărâri de Guvern care să prevadă stabilirea salariului minim în funcție de salariul mediu lunar pe țară, în mărime de 50% din salariul mediu lunar prognozat; creșterea graduală a salariului minim pe parcursul anului până la atingerea indicatorului stabilit la nivel european, dar și transpunerea Directivei Parlamentului European și a Consiliului UE privind salariile minime adecvate în Uniunea Europeană și implementarea acesteia până la finele anului 2024.

Directiva Parlamentului European și a Consiliului UE privind salariile minime adecvate în Uniunea Europeană prevede că salariul minim în fiecare țară trebuie să fie de cel puțin 50% din salariul mediu. În cazul Republicii Moldova, referința de 50% din salariul mediu prognozat pentru anul 2023 – de 11700 de lei, ar rezulta într-un salariu minim de 5850 lei.

„Dacă nu adoptăm o măsură decisivă astăzi sau mâine, ca exemplu, noi niciodată nu mai atingem acel normativ de 50 la sută din salariul mediu, pentru că în 2026 salariul mediu prognozat trebuie să fie de 15800 de lei. Nu sunt cifre, este situația reală în care se află salariații din Republica Moldova, din care se achită contribuții, impozite. Evident că după nivelul de salarizare, și la salariul minim și la cel mediu, suntem ultima țară din Europa. Poate ar fi Ucraina după noi, dar acolo este război. Suntem în situația când trebuie să adoptăm unele măsuri concrete pentru a susține salariații din economia națională, ca să nu plece peste hotare”, a spus, în prezentarea sa, Sergiu Sainciuc, vicepreședinte al CNSM.

„Patronatele optează pentru un salariu minim de cinci mii de lei

Deși salariul mediu pe economie în anul 2022 a crescut cu 15,5% față de 2021, în termeni reali, însă, acesta a fost în descreștere cu 10,3%. Chiar și pe parcursul semestrului I al anului curent, această tendință se menține, salariul mediu lunar diminuându-se cu 1,3%. În sfera bugetară cu 1,6%, iar în sectorul real al economiei, cu 1,3 la sută. Conform datelor statistice pentru septembrie 2022, circa 1/3 din salariații din economia națională au avut un salariu sub 6000 de lei, iar 12% din angajați au primit un salariu de până la 4000 de lei, dintre care 17% au fost din sectorul bugetar.

În varianta actuală, un salariu minim mic, care nu permite o pensie la nivelul pensiei minime, pune presiune pe sistemul de asigurări sociale pe termen lung și va necesita finanțare suplimentară din bugetul de

stat pentru acoperirea deficitului fondului de pensii. Pentru a valoriza o pensie minimă de 2620,62 lei, salariul minim ar trebui să fie astăzi de 5709 lei.

Pe de altă parte, patronatele spun că, în urma discuțiilor și negocierilor pe care le-au avut, acest salariu minim pentru anul 2024 ar putea fi de maximum cinci mii de lei.

„Unii acceptă, alții categoric nu, dar se conturează două opțiuni. Una dintre care este cinci mii de lei de la 1 ianuarie 2024. A doua opțiune, care nu este definitivă, dar are dreptul la existență, este ca în punctul trei al convenției care a fost elaborată de către colegii de la sindicate să fie prevăzute două chestiuni. La unitățile economice cu sistem tarif și la cele care au în fondul statutar partea statului, să fie propuse cu caracter de recomandare”, a menționat, în cadrul ședinței, Leonid Cerescu, președintele Confederației Naționale a Patronatului din Republica Moldova.

„Noi credem că trebuie să crească salariul minim, dar nu credem că este reușit să ancorăm salariul minim în oricare alt indicator. Aceasta va crea alte probleme pe care noi am încercat să le depășim, de când s-a promovat creșterea salariului minim la patru mii de lei. Ceea ce ne lipsește nouă e că nu avem o foaie de parcurs tehnic, în care să avem mai multe date, impact, risc, obiective etc. Noi trebuie să facem așa politici pe salariul minim, ca un angajat să avanseze pe scara salarială, nu să fie limitat”, a opinat Alexei Buzu, ministrul Muncii și Protecției Sociale.

Buzu a propus ca discuțiile pe marginea chestiunii în cauză să continue la alte ședințe, unde să se vină cu calcule și cifre mai exacte pentru negocieri, ținând cont de cadrul normativ. Această poziție a fost susținută și de către responsabilul de la Mi-

nisterul Finanțelor, lucru care i-a nemulțumit pe sindicaliști.

„Eu am impresia că noi mergem pe acumularea de probleme. Noi avem, la sindicate, încă un criteriu, care se numește punctul de fierbere. În educație, acesta este de 99 de grade. Dar va fi și 100. Suntem în coada Europei. Șapte mii de cadre didactice lipsă în educație. Chesiunea cu salariul minim este foarte importantă, de asta nu trebuie să tot așteptăm, fiindcă situația este gravă. Să nu ne uităm la niște cifre pe care noi le cunoaștem, dar să facem un pas obligatoriu”, a fost replica președintelui FSES, Ghenadie Donos.

„Discuțiile privind majorarea salariului minim denotă faptul că ne dorim o Moldovă Europeană

„Noi am inițiat discuții privind majorarea salariului minim pentru 2024 încă din luna iunie. Și nu din cauza noastră a tot fost tergiversat acest moment. Desigur că dorim ca, începând din 2024, să discutăm despre 2025, dar să facem acest lucru. Totodată, vreau să leg discuțiile noastre privind salariul și de cifre, dar și de faptul că vorbim despre o Moldovă Europeană sau noi vorbim de o Moldovă săracă și permanent spunem că nu putem? Trebuie să facem calcule și să venim de-aici cu cifre concrete. Noi nu putem tergiversa așa. Vom discuta trei ședințe despre salariul minim fără cifre. Dar noi vrem să vedem. V-am spus care sunt cifrele pe care le vâd sindicatele, cred că și patronatele, angajatorii ar vrea să-și calculeze fondul de salarizare pentru 2024, dar ei nu știu care e cifra de pornire. Nu vrem să ajungem la situația de anul trecut, când s-a discutat cifra de cinci mii, ca să vină Ministerul Finanțelor și să spună doar patru mii. Anul acesta care va fi? Patru mii și un leu? Dacă nu vom avea nici o predictibilitate, vom bate așa apa-n piua”, a conchis președintele CNSM, Igor Zubcu.

În cele din urmă, s-a decis, totuși, ca chestiunea în cauză să fie discutată la următoarele ședințe. Salariul minim se stabilește și se reexaminează de Guvern, după consultarea partenerilor sociali, în funcție de rata medie anuală a inflației și rata de creștere a productivității muncii la nivel național. Necesitatea modificării cuantumulului salariului minim se examinează de către Guvern, împreună cu patronatele și cu sindicatele, cel puțin o dată pe an.

Galina MUNTEANU

Iarna nu-i ca vara

Căldura din sezonul rece ne va frige la buzunare

Gerul de la iarnă ar putea să ne frigă și mai mult la buzunare. Lemnele de foc sunt mai scumpe în acest an.

Acum, în luna octombrie, prețurile sunt mai mari în medie cu circa 20 la sută în comparație cu aceeași perioadă a anului trecut.

Autoritățile dau vina pe majorarea prețului la carburanți și transport.

Între timp, Ministerul Mediului susține că Moldsilva evaluează care vor fi necesitățile de lemn pentru această iarnă, dar dă asigurări că ar fi stocuri suficiente.

„Avem stocuri suficiente, dar în cazul în care iarna va fi mult mai geroasă și nu vom avea destule lemne, vom apela după ajutor la autoritățile din România, așa cum a fost anul trecut”, dă asigurări Iordanca Rodica-Iordanov, ministrul Mediului.

În prezent, la întreprinderile sil-

vice, un metru cub de lemn moale costă între 400 și 650 de lei, iar lemnul de foc tare – între 900 și 1200 de lei. Pentru comparație, anul trecut prețul unui metru cub de lemn moale varia între 350 și 475 de lei, iar cel tare – între 550 și 875 de lei. Prețurile de piață însă ajung și până la 1600-1800 de

lei pentru un metru cub de lemn tare. Potrivit datelor Moldsilva, în prezent, în stocurile din ocolurile silvice din țară sunt disponibile în jur de zece mii de metri cubi de lemn tare, 6500 de metri cubi de lemn moale și în jur de 830 de metri cubi de rășinoase.

Cor. VP

Eveniment

Probleme stringente cu care se confruntă femeile de la țară, dezbătute la un forum

Femeile sindicaliste din mediul rural se arată îngrijorate de situația social-economică din țară și cer autorităților să întreprindă acțiuni concrete pentru a îmbunătăți condițiile de trai ale femeilor de la sat.

Declarații în acest sens au fost făcute în cadrul mesei rotunde „Mediul rural – provocări și perspective pentru femei”, organizată cu ocazia Zilei Mondiale a Femeilor din Mediul Rural.

La activitate au participat conducerea Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova și cea a Comisiei de Femei a CNSM, președinți ai centrelor sindicale naționale-ramurale, activiste sindicale din diferite ramuri și raioane ale Republicii Moldova, reprezentanți ai Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerului Sănătății, organizații nonguvernamentale „Institutum Virtutes Civiles”, ai Platformei pentru Egalitate de Gen.

Igor Zubcu, președintele CNSM, a adresat femeilor din mediul rural din țara noastră un mesaj de felicitare, subliniind rolul important al acestei zile pentru a scoate în evidență problemele social-economice cu care se confruntă femeile de la sat și a identifica soluții.

Acțiunile CNSM în susținerea femeilor

„Statisticile arată că, în Republica Moldova, în mediul rural locuiesc 759375 de femei. Implicarea femeilor din mediul rural în viața societății este una majoră în toate domeniile, inclusiv în agricultură, educație, sănătate, administrație publică – ele joacă un rol esențial în dezvoltarea economică și socială a comunităților din care fac parte. Conform statisticilor, circa 64% din efectivul sindical îl constituie femeile. Ele reprezintă un element-cheie în evoluția democratică a societății civile și a mișcării sindicale. Politicile de susținere a femeilor, de promovare a drepturilor și intereselor acestora, de asigurare a egalității de gen, me-

reu se regăsesc printre prioritățile CNSM”, a accentuat liderul sindical.

Președintele CNSM a vorbit și despre acțiunile Confederației îndreptate spre susținerea femeilor, inclusiv din mediul rural – majorarea indemnizației unice la nașterea copilului, extinderea acordării indemnizației pentru îngrijirea copilului până la vârsta de doi ani și pentru femeile neasigurate, inițierea procesului de ratificare a Convenției OIM nr. 190 privind eliminarea violenței și a hărțuirii la locul de muncă, includerea în Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală a controlului medical profilactic, lansarea, la finele lunii septembrie 2022, a aplicației mobile „Drepturile salariaților”, care va servi ca un suport adițional de care pot beneficia salariații.

Liuba Rotaru, președinta Comisiei de Femei a CNSM, entitate care a organizat evenimentul, a menționat că această masă rotundă reprezintă o oportunitate de a aborda problemele femeilor din mediul rural, o platformă de dezbateri a celor mai importante probleme social-economice pe care le trăiesc zilnic femeile de la sat. În acest sens, sindicalista s-a referit la mai multe activități ale comisiei și la cerințe înaintate pe parcursul ultimilor ani.

Femeile de la țară, ajutate de sindicate

Datele statistice arată că doamnele de la sat trăiesc, în medie, cu patru ani mai puțin decât cele din mediul urban. Muncesc mult, fără a avea mari pretenții, duc în spate nevoile gospodăriei, educă copiii și și-ar dori o viață mai bună, dar nu-și cunosc drepturile.

Femeile sindicaliste vin să le apere drepturile, să le învețe să aibă curaj să-și spună nemulțumirea către autorități. Acestea cer insistent conducerii să întreprindă acțiuni concrete pentru a îmbunătăți condițiile de trai ale femeilor de la sat.

În cadrul evenimentului, sindicalistele au pus în discuție mai multe probleme stringente – necesitatea stabilirii salariului minim în mărime de 50% din salariul mediu, conform prevederilor Cartei Sociale Europene revizuite, îmbunătățirea calității serviciilor medicale acordate femeilor de la sat.

„Consultând statisticile, am identificat că 60% din femeile de la sat nu au acces la centrele de sănătate, cu toate că una din cinci femei își apreciază starea de sănătate fiind rea sau foarte rea, iar femeile din mediul rural suferă de boli cronice de două ori mai mult decât cele din orașe. Totodată, fiecare a treia femeie, care a renunțat la serviciile me-

dicale, a făcut-o din cauza lipsei mijloacelor financiare, adică a sărăciei”, a menționat Ana Cimpoieșu, reprezentantă a CNSM în raionul Hâncești, vicepreședintă a Comisiei de Femei a CNSM.

Sindicalistele au vorbit și despre necesitatea de a reduce vârsta de pensionare, majorarea indemnizației acordate la nașterea copilului, modificarea mecanismului de calculare a indemnizației pentru creșterea copilului până la vârsta de trei ani, extinderea serviciilor publice de îngrijire a copiilor, susținerea tinerilor specialiști și a familiilor acestora pentru a minimiza efectele migrației forței de muncă, ratificarea Convenției OIM nr. 190 privind eliminarea violenței și a hărțuirii la locul de muncă. Acestea, dar și alte propuneri și problemele abordate în cadrul mesei rotunde, vor fi incluse într-un apel al Comisiei de Femei a CNSM, care va fi prezentat autorităților.

Istории de succes ale femeilor - lider

În cadrul aceluiași eveniment, a fost efectuat bilanțul activității legate de elaborarea, pe parcursul anului 2023, a 10 interviuri cu genericul „Istории de succes ale femeilor lider de sindicat din mediul rural”, publicate pe pagina web a CNSM, pe rețelele sociale gestionate de CNSM și în ziarul „Vocea poporului”, realizate în cadrul campaniei „Organizația primară – energia mișcării sindicale”.

Liliana Frant, vicepreședintă a CNSM, a menționat că în cadrul acestui proiect au participat femei sindicaliste din diferite ramuri. Ele au avut posibilitatea de a-și împărtăși experiența profesională și de a aborda problemele cu care se confruntă femeile de la sat, a comunica despre activitatea organizațiilor sindicale primare, a pune în discuție probleme legate de condițiile de muncă, apărarea intereselor salariaților, respectarea drepturilor femeilor de la sat.

Precizăm că Ziua Mondială a Femeilor din Mediul Rural este sărbătorită pentru a conștientiza faptul că femeile de la sat contribuie la bunăstarea familiilor lor și la dezvoltarea economiei rurale. Această zi este marcată în întreaga lume, după adoptarea, de către Adunarea Generală a ONU, a Rezoluției 62/136 din 18 decembrie 2007.

Natalia HADĂRCĂ

Susținere

Un semnal fără echivoc că țara noastră se bucură de sprijinul UE

(Continuare din p. 1)

Progrese obținute datorită partenerilor externi

Premierul Dorin Recean susține că, datorită suportului partenerilor europeni, Republica Moldova a înregistrat progrese majore în ceea ce privește fortificarea securității energetice, reorientarea lanțurilor logistice și a exportului produselor moldovenești în statele Uniunii Europene, precum și în consolidarea securității și apărării naționale.

„Ne-am reunit nu doar pentru a face bilanțul celor realizate, ci și pentru a trasa un curs spre un viitor mai prosper și pașnic. Am privilegiul de a mulțumi comunității internaționale și partenerilor noștri valoroși pentru că au fost alături de Republica Moldova în aceste vremuri dificile”, a declarat șeful Executivului moldovenesc.

Annalena Baerbock, șefa diplomației germane, a spus că Platforma de Sprijin pentru Republica Moldova a fost creată la 40 de zile după începerea războiului în Ucraina. Astfel, statele europene parteneri și-au propus să creeze o punte a solidarității spre Moldova.

„Această platformă este o istorie de succes. Fondul nostru pentru reducerea vulnerabilității energetice a ajutat Moldova să facă față prețurilor în creștere la resursele energetice și să ofere siguranță familiilor din Moldova. Republica Moldova se află pe o cale bună grație rezilienței voastre, grație determinării și creativității voastre. Anul trecut am fost șocați de cifrele auzite la conferințe – inflația de peste 30%. Acum, inflația este sub 10%”, a notat ministrul Afacerilor Externe din Germania.

Ministrul francez al Afacerilor Externe, Catherine Colonna, a spus, la rândul său,

că Franța va continua să susțină Republica Moldova. „Continuăm să susținem Moldova în eforturile de redresare, în eforturile de integrare europeană. Știm că acest drum este plin de provocări, dar dacă ne uităm la ce s-a îndeplinit până acum și dacă ne uităm la suportul acestei Platforme, sunt convins că Moldova va reuși să ajungă cu succes acolo unde și-a propus, în Uniunea Europeană”, a menționat Catherine Colonna.

Cinci acorduri de sprijin financiar pentru Republica Moldova

Cinci acorduri de sprijin financiar pentru Republica Moldova au fost semnate înainte de începerea lucrărilor Platformei de Sprijin pentru Moldova. Baniile urmează să fie direcționați în proiecte ce țin de gestionarea crizei gazelor, dar și în domeniul de eficiență energetică și ecologie, după cum au decla-

rat miniștrii care au semnat aceste memorandumuri cu reprezentanții instituțiilor financiare internaționale, precum Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare, Agenția Franceză pentru Dezvoltare, Banca Europeană de Investiții și Banca Federală a Germaniei.

„Unul din acorduri vizează un credit de 165 de milioane de la BERD și 35 de milioane sub formă de grant din partea Norvegiei, pentru achiziție de gaz, asigurarea securității energetice și pentru a dezvolta Energocom să devină un jucător mai activ pe piață. Al doilea memorandum pe care l-am semnat este cu Banca Europeană de Investiții, care a alocat 100 de milioane de euro ca și grant, pentru asistență tehnică acordată Ucrainei și Republicii Moldova. 15 milioane de euro sunt destinați Republicii Moldova, pentru energie, mediu și infrastructură. Al treilea contract semnat, cel mai tangibil, cu Agenția Franceză pentru Dezvoltare și cu Banca Federală a Germaniei, 30 de milioane de euro sub formă de

credit și, respectiv, 38 de milioane de euro ca ajutor nerambursabil, pentru proiecte de eficiență energetică a clădirilor publice”, a afirmat Victor Parlicov, ministrul Energiei.

Un alt memorandum între Guvernul Republicii Moldova și Agenția Franceză pentru Dezvoltare a fost semnat de către ministrul Finanțelor, Petru Rotaru, și ministrul Afacerilor Externe din Franța, Catherine Colonna.

Potrivit ministrului Petru Rotaru, banii sunt destinați pentru accelerarea reformelor și vor putea fi transferați treptat, odată cu îndeplinirea condiționalităților.

„În total, sunt 40 de milioane de euro ajutor bugetar și circa 100 de milioane pe sectoare țintite. Baniile sunt direcționați pe domenii strategice pentru Republica Moldova, virați în condițiile în care vom îndeplini condiționalitățile agreate de comun acord: vorbim de reforme în sectorul energetic, în domeniul ecologic”, a precizat Petru Rotaru.

Un alt domeniu prioritar pentru R. Moldova este dezvoltarea infrastructurii. În discursul de la deschiderea reuniunii, ministrul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, Andrei Spănu, s-a referit la cele cinci direcții de acțiune în acest domeniu, precum: Drumuri europene; Cale ferată și transport naval european; Apă pentru toți; Sate și orașe dezvoltate prin Satul European; Transport rutier modern.

Un alt acord de împrumut, în valoare de 40 de milioane de euro, a fost semnat și cu Ministerul Mediului. Potrivit ministrului de resort, Iordanca-Rodica Iordanov, banii ar urma să fie alocați reformei în ramura silvică, vizând îmbunătățirea legislației în ceea ce privește gestionarea fondului forestier și serviciile de împădurire.

Atelier de lucru

Sindicaliști din patru țări europene, instruiți cum să gestioneze crize și dezastre

În perioada 17-19 octombrie, Biroul OIM al Activităților Lucrătorilor (ILO-ACTRAV) și International Training Centre din cadrul OIM, au organizat la Chișinău un atelier de lucru la care au participat peste 20 de sindicaliști din Republica Moldova, România, Ucraina și Polonia.

În cadrul activității cu genericul „Muncă decentă, pace și reziliență”, timp de trei zile, participanții au abordat următoarele subiecte și tematici: înțelegerea conflictelor și a dezastrelor, gestionarea crizelor generate de conflicte și dezastre, prevenirea crizelor și pregătirea necesară pentru a le depăși, rolul standardelor internaționale ale muncii în situații de criză, modalități de promovare și utilizare a recomandărilor OIM privind ocuparea forței de muncă și munca decentă pentru pace și reziliență.

Prezent la lansarea activităților organizate în cadrul acestui atelier, Igor Zubcu, președintele CNSM, a menționat importanța organizării la Chișinău a acestei activități menite să faciliteze schimbul de experiență și de bune practici în ceea ce privește gestionarea eficientă a multiplelor crize cu care se confruntă în ultimii ani salariații și

societățile în ansamblu din diverse țări ale lumii.

La rândul său, Evelin Toth Mucciacciaro, ofițer principal de program în cadrul ACTRAV ITC-ILO, a subliniat că, pentru a face față crizelor, este necesară o bună pregătire a specialiștilor din cadrul structurilor sindicale, pentru a implementa măsuri de prevenire și de management

al crizelor și dezastrelor. Ea s-a referit la tendințele internaționale, regionale și locale care pot genera diverse crize, iar pentru a le depăși, sunt necesare abilități și cunoștințe specifice care au fost discutate în cadrul atelierului.

Astfel, participanții la atelier au discutat despre crizele care au afectat sau afectează salariații din țările lor, au fost familiarizați cu diverse mecanisme de gestionare a crizelor, inclusiv în baza manualelor și ghidurilor elaborate de OIM, care cuprind standarde internaționale în domeniul dat concentrate pe abordarea situațiilor de criză, și anume Recomandarea OIM nr. 205 privind ocuparea forței de muncă și munca decentă pentru pace și reziliență (2017).

Recomandarea respectivă oferă îndrumare țărilor cu privire la crearea de oportunități de angajare și promovare a muncii decente în

situații de criză cauzate de conflicte și dezastre, cu accent pe următoarele aspecte: oportunități de angajare și de generare a veniturilor, drepturi, egalitate și nediscriminare; educație, formare și orientare profesională; legislația muncii, administrația muncii și informații privind piața muncii, dialog social și rolul organizațiilor de angajatori și de lucrători.

Precizăm că atelierul organizat la Chișinău face parte dintr-un curs de instruire organizat în acest an de Biroul OIM al Activităților Lucrătorilor (ILO-ACTRAV) și International Training Centre din cadrul OIM, care constă din 4 webinare și trei zile de instruire față în față, dezvoltat în baza manualului de formare al OIM pentru organizațiile de lucrători „Gestionarea crizelor generate de conflicte și dezastre”.

5 ACTIVITATEA SINDICALĂ

Din teritoriu

Sindicaliștii din Taraclia, informați despre modificările recente la legislație

Reprezentantul CNSM în raionul Taraclia, Alexandru Lisîța, de comun acord cu reprezentanții altor centre sindicale ramural-teritoriale, a organizat un seminar de instruire și informare despre modificările la cadrul legal din domeniul muncii și al protecției sociale.

În cadrul evenimentului, Sergiu Morari, consilier principal al CNSM, a adus la cunoștința participanților o informație despre modificările operate la Codul muncii pe parcursul anului 2023, care au intrat deja în vigoare sau urmează a fi puse în aplicare începând cu anul viitor. În acest context, el a informat asistența despre impactul modificărilor respective asupra salariilor, membri de sindicat, și cum ar trebui să procedeze liderii de sindicat în asigurarea respectării drepturilor salariaților în continuare.

Este necesar de notat că în această perioadă au fost realizate mai multe modificări ale cadrului legal, printre care: posibilitatea salariaților de a activa în perioada concediului de maternitate, în baza cererii

scrise, cu prezentarea concluziei medicale privind starea de sănătate, eliberată de către instituția medico-sanitară pe a cărei listă este înregistrată; introducerea noțiunii „hărțuire sexuală” și atribuțiile sindicatelor în combaterea acesteia; obligativitatea adoptării regulamentului intern al unității; informarea salariaților despre funcțiile va-

cante cu normă întreagă și pe fracțiune de normă apărute în cadrul unității; programarea concediilor de odihnă anuale ș. a.

Sergiu Iurcu, consilier superior în Departamentul protecție social-economică al CNSM, i-a informat pe participanții la seminar despre sistemul de pensii din Republica Moldova, tipurile de pensii, modalitățile de

calculare a diferitelor pensii și despre recente modificări la cadrul legal care au vizat pensiile stabilite în sistemul de asigurări sociale. Astfel, auditoriul a aflat despre cum se calculează pensiile, posibilitățile de reexaminare a acestora, specificul pensiilor pentru carieră lungă, pensiile salariaților care au activat în condiții speciale de muncă, pensiile pentru dezabilitate și pensiile în caz de deces al întreținătorului ș. a.

De asemenea, experții CNSM au oferit răspunsuri la mai multe întrebări parvenite de la participanți: referitor la menținerea contractului individual de muncă și salariații care și-au stabilit dreptul la pensie pentru limită de vârstă; stabilirea sporurilor la salariu (mai cu seamă, în domeniul învățământului); asigurarea cu volumul necesar de muncă a cadrelor didactice; stabilirea concediilor de odihnă; aplicarea prevederilor contractului colectiv de muncă pentru nemembrii de sindicat; ș.a.

La final, participanții au menționat că instruirile oferite de experții CNSM le sunt de mare folos și s-au pronunțat pentru continuarea acestora și pe alte teme de interes comun.

Cor. VP

Seminar

Campania „Organizația primară – energia mișcării sindicale” a ajuns la Ștefan Vodă

Circa 100 de liderii sindicali din raionul Ștefan Vodă au participat marți, 17 octombrie, la un seminar de instruire organizat de Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova (CNSM) în cadrul campaniei naționale „Organizația primară – energia mișcării sindicale”.

La lucrările seminarului au fost prezenți Lilia Franț, vicepreședintă a CNSM, Vinidict Lutenco, reprezentantul CNSM în raionul Ștefan Vodă, Eugeniu Covrig, șef al Departamentului juridic al CNSM, Elena Anton, șefa Departamentului organizare, educație și informare al CNSM, Ana Mol-

dovanu, consilieră superioară în Departamentul protecție social-economică al CNSM.

În cadrul activității, sindicaliștii au fost familiarizați cu obiectivele campaniei „Organizația primară – energia mișcării sindicale”, au primit „Ghidul liderului de sindicat” și au aflat informații utile cu privire la activitatea organizației sindicale primare.

De asemenea, sindicaliștii au discutat despre baza legislativă a activității organizației sindicale primare și contribuția sa la protecția social-economică a membrilor de sindicat, inclusiv probleme legate de protecția social-economică a salariaților și particularitățile sistemului de asig-

rări sociale din Republica Moldova.

Participanții la seminar au apreciat organizarea acestuia drept un pas important în consolidarea organizațiilor sindicale din raionul Ștefan Vodă, iar cunoștințele acumulate vor fi aplicate în colectivele de muncă pentru a soluționa eficient problemele cu care se confruntă salariații, membri de sindicat.

Reamintim că această campanie națională, „Organizația primară – energia mișcării sindicale”, se desfășoară în contextul proclamării de către CNSM a anului 2023 drept anul organizațiilor sindicale primare.

sindicate.md

Întrunire

Angajații din sudul Moldovei vor să fie în pas cu legea la negocierile cu patronii

Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova (CNSM) continuă șirul de activități de instruire a membrilor comisiilor pentru consultări și negocieri colective la nivel teritorial. Miercuri, 18 octombrie, o astfel de activitate a fost organizată la Comrat, unde au participat peste 30 de sindicaliști, reprezentanți ai patronatului și administrației publice locale.

CNSM a fost reprezentată la lucrările acestui seminar de către Sergiu Sainciuc, vicepreședinte al CNSM, Sergiu Morari, consilier principal al CNSM, și Ana Moldovanu, consilieră superioară în Departamentul protecție social-economică al Confederației.

Participanții la seminar au discutat despre mecanismele de dezvoltare a parteneriatului social și despre negocierile colective la nivel teritorial, modificările recente ale legislației în domeniul protecției social-economice, problemele și constrângerile cu care se confruntă partenerii sociali la nivel de teritoriu.

Precizăm că seminarul respectiv a fost organizat în cadrul proiectului „Susținerea Comisiei naționale pentru consultări și negocieri colective la nivel teritorial în asumarea rolului lor în mecanismele de consultare colectivă și negocieri”, finanțat de Organizația Internațională a Muncii.

Cor. VP

Economistul

Pensionarii și dreptul la bilet de tratament sanatorial gratuit

Am lucrat în învățământ circa 50 de ani. Fiind pensionară și având probleme de sănătate după Covid-19, m-am adresat la structura teritorială de asigurări sociale pentru un bilet de tratament, dar am primit refuz, motivul fiind precum că am cotă de teren agricol. Cine se consideră veterani ai muncii și ce drepturi au aceștia? Cine are dreptul la bilete de tratament gratuite în instituțiile sanatoriale? Are dreptul la un bilet de tratament un pensionar, dacă are cotă de pământ, dar, fiind bolnav, o dă în arendă?

Angela P. Rezina

Ana MOLDOVANU,
consilier superior
în Departamentul
protecție
social-economică
al CNSM

Conform art. 9 din Legea nr.190/2003 cu privire la veterani, veterani ai muncii sunt considerate persoanele care au fost decorate cu ordine și medalii sau care au obținut titluri onorifice ale Republicii Moldova sau ale fostei U.R.S.S. ori distincții departamentale și au realizat o vechime în muncă de cel puțin 30 de ani femeile și 35 de ani bărbații.

În contextul legii respective, veterani muncii au dreptul la:

- facilități fiscale conform prevederilor Codului fiscal;

- asistență medicală în conformitate cu volumul asistenței medicale prevăzute în Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală și la medicamente specifice de bază pentru bolnavi după stabilirea diagnosticului definitiv în caz de tuberculoză, boli psihice endogene, boli oncologice maligne, diabet zaharat și insipid, mistenție, nanism hipofizat, fenilcetonurie, după transplant renal, SIDA, sifilis, alcoolism, narcomanie și toxicomanie, conform programelor de stat prioritare;

- bilete de tratament sanatorial, cu excepția persoanelor angajate și a celor care desfășoară activitate de antreprenoriat de diferite forme, o dată la trei ani în centrele de reabilitare ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale și în alte instituții de acest tip, în condițiile stabilite de Guvern;

- asigurare gratuită, conform prescripțiilor medicale, cu proteze, cărje, ghete ortopedice, cărucioare;

- asigurare prioritară cu medicamente din loturile de ajutoare umanitare;

- plasare prioritară în instituțiile sociale, iar persoanele singure – la deservire la domiciliu;

- prioritate la beneficierea de servicii în instituțiile de servicii sociale, de alimentație publică, în întreprinderile gospodăriei comunale, de exploatare a spațiului locativ;

- indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă conform legislației în vigoare;

- formare profesională și reciclare în sistemul de stat prin intermediul ofițerilor de utilizare a forței de muncă de la locul de trai;

- asigurare a accesului liber în centrele speciale de reabilitare sau în complexe sportive pentru practicarea diferitelor genuri de sport;

- vizitarea gratuită a muzeelor din Republica Moldova;

- prioritate la înscriere în cooperativele de construcție a locuințelor, de construcție și exploatare a garajelor colective, a stațiilor de parcare și deservire tehnică a mijloacelor de transport, în întovărișirile pomilegumicole, la achiziționarea materialelor pentru construcția de locuințe individuale și căsuțe de vară;

- indemnizație în caz de deces, în mărimea stabilită de Guvern.

Conform pct. 5 din Regulamentul privind condițiile, modul de asigurare, evidență și distribuirea biletelor de tratament sanatorial acordate veteranilor (Hotărârea Guvernului nr. 190/2010), dreptul la asigurarea cu bilete de tratament sanatorial gratuit în centrele de reabilitare ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale și în alte instituții de acest tip, conform indicațiilor medicale, îl au veteranii muncii, conform art. 9 din Legea nr.190/2003, cu excepția persoanelor angajate și a celor care desfășoară activitate de antreprenoriat sub diferite forme (cu excepția deținătorilor de terenuri agricole), dacă în ultimele șase luni premergătoare lunii în care a fost eliberat biletul nu au desfășurat activitate de întreprinzător – o dată la trei ani.

Dat fiind faptul că dvs. vă încadrați în categoria de veteran al muncii și nu desfășurați activitate de întreprinzător, aveți tot dreptul la bilet de tratament gratuit o dată la trei ani.

Pentru a beneficia de bilet de tratament sanatorial, depuneți o cerere pentru a fi luată în evidență la casa teritorială de asigurări sociale de la locul de domiciliu.

La cerere se anexează:

- 1) copiile actului de identitate și a legitimației de veteran (dacă o dețineți);

- 2) adeverința pentru primirea biletului de tratament (formular nr. 070/e);

- 3) copia primei și ultimei pagini care conțin înscrieri ale carnetului de muncă;

- 4) suplimentar, după caz, copia documentului care confirmă existența ordinilor și medalilor sau actul ce atestă vechimea în muncă.

De dreptul la asigurarea cu bilete de tratament sanatorial gratuit în centrele de reabilitare ale Ministerului Muncii și Protecției Sociale și în alte instituții de acest tip, conform indicațiilor medicale, îl mai au:

- a) persoanele cu dizabilități de pe urma războiului – o dată în an sau, la alegere, în locul biletelor de tratament – o compensație bănească o dată la doi ani, în condițiile stabilite de Guvern;

- b) veteranii de război – o dată la trei ani;

- c) veteranii serviciului militar, care au fost decorați cu ordine și medalii ori care au obținut titluri onorifice ale Republicii Moldova sau ale fostei URSS ori distincții departamentale – o dată la trei ani;

- e) veteranii organelor afacerilor interne, ai Centrului Național Anticorupție, ai organelor securității statului și ai sistemului administrației penitenciare care au fost decorați cu ordine și medalii ori care au obținut titluri onorifice ale Republicii Moldova sau ale fostei URSS ori distincții departamentale – o dată la trei ani;

- f) alte categorii de persoane, conform art. 12 din Legea nr.190/2003, – o dată la trei ani. Biletele pentru categoriile respective se eliberează prin intermediul Casei Naționale de Asigurări Sociale.

Cetățeanul și legea

Rubrica „Cetățeanul și legea” vine în ajutorul cititorului nostru care caută răspunsuri la întrebări de ordin juridic. Continuăm această tradiție pentru ca cititorii care sunt și salariați la diverse întreprinderi să nu se simtă vulnerabili din punct de vedere juridic în fața celor care încearcă să-i manipuleze. La întrebările primite la redacție va răspunde Ion PREGUZA, expert în Departamentul juridic al Confederației Naționale a Sindicatelor din Moldova, în fiecare luni și joi de la 14:00 până la 16:00. Ne puteți contacta și la linia fierbinte 0-800-800-20.

Integrarea persoanelor cu dizabilități în câmpul muncii

? Ce prevede legislația pentru integrarea persoanelor cu dizabilități în societate și care sunt drepturile acestora, inclusiv pentru integrarea lor în câmpul muncii?

Ilie Dimineț, Chișinău

În contextul drepturilor persoanelor cu dizabilități, este demn de menționat faptul că Republica Moldova, prin Legea nr. 166 din 09.07.2010, a ratificat Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități – document fundamental care vizează promovarea și respectarea drepturilor acestora.

Odată cu ratificarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, Republica Moldova și-a asumat responsabilitatea să asigure ca drepturile persoanelor cu dizabilități să fie respectate, promovate și protejate în aceeași măsură ca și drepturile celorlalți membri ai societății.

În acest sens, un rol aparte aparține Legii privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități (Legea nr. 60/2012), care are drept obiectiv reglementarea drepturilor persoanelor cu dizabilități în vederea incluziunii sociale a acestora.

Pentru integrarea persoanelor cu dizabilități în societate, legislația dispune inclusiv: reabilitarea persoanelor cu dizabilități; participarea activă a persoanelor cu dizabilități la viața comunității; creșterea gradului de ocupare a persoanelor cu dizabilități; creșterea calității vieții persoanelor cu dizabilități și a familiilor acestora; dezvoltarea serviciilor sociale adecvate nevoilor persoanelor cu dizabilități; crearea și asigurarea condițiilor adecvate de educație, instruire și pregătire profesională a persoanelor cu dizabilități și altele.

În același scop (integrarea persoanelor cu dizabilități în societate), legislația dispune anumite condiții: la proiectarea și construcția obiectivelor infrastructurii sociale adaptate necesităților persoanelor cu dizabilități; la amenajarea obiectivelor infrastructurii sociale pentru a putea fi folosite de către persoanele cu dizabilități; la asigurarea accesului persoanelor cu dizabilități la mijloacele de transport în comun; la amenajarea încăperilor de locuit pentru a putea fi folosite de către persoanele cu dizabilități etc.

”

Legea nu admite concedierea persoanei care urmează cursuri de reabilitare medicală, profesională ori socială

Pentru integrare în câmpul muncii, legislația prevede mai multe drepturi și garanții ale persoanelor cu dizabilități. În primul rând, în conformitate cu prevederile art. 33 alin. (1) din Legea nr. 60/2012, dreptul la muncă al persoanelor cu dizabilități este garantat. În al doilea rând, persoanele cu dizabilități se bucură de toate drepturile stabilite în Codul muncii și în celelalte acte normative din domeniu. Nimeni nu poate limita dreptul la muncă al persoanelor cu dizabilități decât în baza prevederilor legislației în vigoare.

Persoanele cu dizabilități au acces liber la informațiile privind ofertele de pe piața muncii și au șanse egale în ocuparea locurilor de muncă. Legea nu admite concedierea persoanei care urmează cursuri de reabilitare medicală, profesională ori socială în instituțiile corespunzătoare, indiferent de perioada de aflare în aceste instituții.

Pentru a asigura integrarea în câmpul muncii a persoanelor cu dizabilități, angajatorii, potrivit aceluiași articol din Legea prenotată, întreprind măsuri specifice și anume: adaptarea rezonabilă la locul de muncă; proiectarea și adaptarea locurilor de muncă astfel încât acestea să devină accesibile persoanelor cu dizabilități; furnizarea de instruire și a sprijinului adecvat pentru aceste persoane etc.

Legislația prevede și alte reglementări pentru integrarea persoanelor cu dizabilități în societate. Acestea se referă inclusiv la: protecția socială a persoanelor cu dizabilități; obligațiile angajatorilor privind plasarea în câmpul muncii a persoanelor care și-au pierdut capacitatea de muncă; durata timpului de muncă și normele de producție pentru persoanele cu dizabilități; concediile anuale de odihnă; orientarea, formarea și reabilitarea profesională; sănătatea, recuperarea medicală și socială a persoanelor cu dizabilități și altele.

Sclavie „modernă”

Tot mai multe victime ale traficului de persoane înregistrate în R. Moldova

Numărul persoanelor care cad pradă traficului de persoane a crescut alarmant în ultimul an. Dacă anul trecut oamenii legii au înregistrat 87 de victime ale traficului de persoane, în acest an, numărul lor a ajuns la 143. Este vorba de 129 de adulți și 14 copii.

Potrivit procurorilor, mai mult de jumătate din aceste persoane sunt bărbați, care au fost exploatați prin muncă, inclusiv în statele post-sovietice care fac parte din CSI. Mai exact, aceștia nu își primeau salariul discutat inițial sau erau angajați fără un contract care să le asigure drepturile, ori în condiții de muncă degradante.

De asemenea, a fost atestat și un caz de cerșetorie a unui copil exploatat în Ucraina, adăugat celorlalte cazuri de exploatare sexuală a lor, în majoritatea cazurilor, în Chișinău. În ceea ce privește exploatarea în străinătate – atât a bărbaților, a femeilor, cât și a copiilor – primul pas al traficanților este să le promită un salariu atractiv. Ajunși în țara de destinație, aceștia află că le sunt datorii traficanților pentru biletul de călătorie, pentru acte de identitate, cazare, mâncare etc. Prin urmare, muncitorii primesc foarte puțini bani sau deloc, până reușesc cu greu să revină acasă în Moldova.

”Siliți să lucreze în condiții de sclavie

Cel mai recent incident raportat de oamenii legii se referă la un caz din raionul Hâncești. Un bărbat din acest raion a exploatat prin muncă zece bărbați în orașele Smolensk și Moscova din Federația Rusă. Inculpatul le promitea victimelor salarii de peste o mie de dolari. Dar aceștia au ajuns să muncească în condiții de sclavie,

pașapoartele fiindu-le sechestrate, iar plata le-a tot fost amânată. Cele zece persoane exploatare sunt din Hâncești și Drochia. Așa cum nu toți aveau bani pentru călătoria spre Rusia, bărbatul de 46 de ani le-a achitat călătoria cu un microbuz din banii proprii. Sosiți în orașul rusesc Smolensk, acesta a pretins că are nevoie de pașapoartele muncitorilor pentru permisele de ședere și contractele de muncă. După ce le-a obținut, nu le-a restituit decât la întoarcerea victimelor în Moldova, într-un caz, chiar după altercații repetate cu unul dintre muncitorii.

Alexei și Olga (nume schimbate) sunt cetățeni ai Ucrainei și au venit în Moldova la începutul războiului, în luna februarie 2022. Nu aveau acte, le-au pierdut în timp ce și-au părăsit baștina. În Republica Moldova au fost adăpostiți într-o localitate din nord, unde lucrau cu ziua în satele vecine. În una din zile a venit o persoană care a spus că este proprietar de stână de capre și i-a propus de lucru Olgăi. Trei zile Alexei

nu a știut nimic de ea și a decis să o caute. A mers la stână, însă proprietarul l-a alungat. Cazul a fost preluat pentru investigație de Centrul pentru Combaterea Traficului de Persoane.

Odată cu creșterea instabilității de securitate în regiune, traficul de persoane, inclusiv de copii, a căpătat noi forme și tendințe. Războiul creează multe vulnerabilități și aceasta impune o nouă abordare din partea autorităților și a partenerilor în prevenirea și combaterea traficului de persoane, menționează experții.

Victimele nu-și cunosc drepturile

Potrivit experților în domeniu, acest lucru se întâmplă și din cauza unei proaste informări a cetățenilor despre drepturile lor.

”Putem preveni riscurile de a fi abuzați sau de a ajunge în situații de exploatare prin a ne informa mai bine despre condițiile de

muncă, în cazul în care acceptăm oferte de muncă peste hotare, despre care sunt serviciile disponibile la care persoanele ar putea apela pentru ajutor în cazul în care nu li se respectă condițiile de muncă sau drepturile în țara în care activează. Asta, cel puțin, ar ajuta persoanele să apeleze atunci când au nevoie de ajutor”, a relevat Elena Botezatu, director executiv al Centrului Internațional „La Strada”.

Chiar și așa, specialiștii spun că o bună parte dintre cei care solicită telefonic ajutorul renunță să fie ghidați în continuare, din diverse motive. Unul ar fi din cauza fricii că ar putea fi identificați și pedepsiți ulterior.

”Moldovenii au fost și continuă să fie traficați în peste 45 de țări de destinație

”Din numărul total de apeluri care parvin la noi, o bună parte dintre apelanții renunță să colaboreze cu oamenii legii sau nu vor să ofere date cu caracter personal. Fie că le este frică de ce s-ar putea întâmpla după, fie că nu au suficientă încredere în autorități. Cert este faptul că persoanele sunt puțin informate despre ajutorul pe care îl pot primi și sunt destul de sceptice în privința rezultatelor intervenției diferiților specialiști”, ne-a mai spus Elena Botezatu.

În Republica Moldova, forma predominantă de exploatare a victimelor traficului de persoane o constituie exploatarea prin muncă, iar moldovenii au fost și continuă să fie traficați în peste 45 de țări de destinație. Acestea includ Europa de Vest, Europa de Sud-Est, Orientul Mijlociu, Statele Unite ale Americii, Federația Rusă și Ucraina.

Galina MUNTEANU

Instruire

Cursuri gratuite de recalificare profesională pentru cadrele didactice din țară

Circa 400 de cadre didactice din numărul total de 800 selectate pentru programul de recalificare profesională au participat la prima sesiune de instruire cu prezență fizică. Participanții au avut posibilitatea să-și certifice competențele pe care le-au dezvoltat ani la rând, predând în școli, dar neavând certificat de absolvire a studiilor în domeniu, transmise Moldpres.

Cursurile s-au desfășurat la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. Programul a inclus ore teoretice în grup, studii individuale, dar și ateliere de lucru, seminare interactive. La momentul actual sunt disponibile 13 programe de recalificare profesională, printre care: Pedagogie preșcolară; Pedagogia învățământului primar; Limba franceză; Matematică; Limba engleză; Geografie; Istorie; Limba și literatura română.

Pe parcursul anului de studii 2023-2024, Ministerul Educației și Cercetării (MEC) va finanța circa 800 de locuri pentru recalificarea profesională a cadrelor didactice. Costurile programului se ridică la patru milioane de lei. Cursurile sunt gratuite, costurile acestora fiind acoperite integral de MEC. Anterior, cadrele didactice plăteau câte 5000 de lei pentru programele de recalificare.

”În urma finalizării acestui program, profesorii vor putea să predea câteva discipline, pentru a avea un venit adițional. Vom acoperi și costurile de formare continuă pentru cadrele didactice, o oportunitate de a obține grade didactice și, ulterior, de a beneficia de majorări salariale”, a spus ministrul Educației și Cercetării, Dăniș Perciu.

Cursurile de recalificare profesională pentru anul de studii 2023-2024 se desfășoară în perioada octombrie - decembrie,

în format online, precum și cu prezență fizică, în grupe a câte 20 de persoane. Cele mai solicitate programe sunt: Pedagogia preșcolară, Educație pentru societate, Educație tehnologică, Pedagogie în învățământul primar.

Următoarea sesiune cu prezență fizică va avea loc în perioada 1-18 noiembrie 2023. În luna aprilie 2024, beneficiarii vor realiza practica pedagogică. Programele se finalizează cu susținerea tezelor de recalificare în cadrul unei comisii speciale.

Expoziție

Personalitatea lui Dimitrie Cantemir, evocată la Biblioteca Națională

La Biblioteca Națională a Republicii Moldova a fost deschisă recent expoziția-eveniment cu genericul „Dimensiunile personalității lui Dimitrie Cantemir”, dedicată celebrării a 350 de ani de la nașterea marelui cărturar, savant enciclopedist de talie europeană.

Expoziția readuce în atenția publicului sinuosul traseu biografic și politic al lui Dimitrie Cantemir, personalitate complexă a culturii noastre și a celei europene, care continuă să trezească interesul istoricilor și al cercetătorilor din diverse generații, dar mai ales excepționala sa operă, de factură enciclopedică.

Potrivit Elena Pintilei, directorul Bibliotecii Naționale, expoziția este structurată tematic și reunește portrete, manuscrise, documente istorice din scurta perioadă în care Dimitrie Cantemir a fost domnitor al Moldovei, mărturiile ale cronicarilor vremii, ediții facsimilate ale manuscriselor aflate în Rusia, precum și ediții importante apărute în spațiul românesc.

Sunt expuse circa 200 de documente sistematizate în 10 compartimente: Neamul cantemireștilor; Cantemiriana; Dimitrie Cantemir, domn al Țării Moldovei; Descrierea Moldovei, opera reprezentativă a culturii românești și europene; Savant de renume mondial; Istoric și filosof; Scriitor și filolog; Geograf și cartograf; muzician și compozitor; Un destin românesc în lumina europeană.

Dimitrie Cantemir s-a născut la 26 octombrie 1673 într-o familie de boieri moldoveni, în localita-

tea Silișteni din comuna Fălcu, azi Dimitrie Cantemir, din județul Vaslui, România. A fost domnitor al Moldovei în două rânduri (martie-aprilie 1693 și 1710-1711) și un mare cărturar. Printre ocupațiile sale s-au numărat cele de enciclopedist, etnograf, geograf, filosof, istoric, lingvist, muzicolog și compozitor. A fost membru al Academiei de științe din Berlin. S-a stins din viață la 21 august 1723.

Expoziția va fi deschisă până la 30 noiembrie.

Cor. VP

Program național

Au fost finalizate încă 15 proiecte de dezvoltare locală

În cadrul Programului Național „Satul European Express” au fost finalizate 15 proiecte. Lucrările au costat 6 milioane de lei (310 mii de euro), bani alocați de Guvernul Republicii Moldova.

Potrivit Oficiului Național de Dezvoltare Regională și Locală, unul din proiecte este renovarea Casei de cultură din satul Bălășești, raionul Sângerei, în timp ce la Ciobalaccia, raionul Cantemir, s-a creat un teren de joacă pentru copii și o platformă de acces la instituțiile social-culturale.

Totodată, s-a reușit amenajarea unui teren de sport în comuna Taxobeni din Fălești, iar rețeaua de iluminat public din Mascăuți, raionul Criuleni, renovată recent, asigură vizibilitate și siguranță cetățenilor.

A fost finalizat și proiectul de construcție a sistemului de alimentare cu apă în satul Trușeni, municipiul Chișinău. Lucrările au costat 9,8 milioane de lei, bani alocați de Guvern. În cadrul proiectului s-au construit 6,5 kilometri de rețele exterioare de apă. Acestea vor facilita distribuția apei către gospodăriile locuitorilor.

Programul Național „Satul European Express” cuprinde un total de 499 de proiecte de dezvoltare locală. Până în prezent, s-au finalizat deja 50 de proiecte similare, în diferite localități ale Republicii Moldova.

Cor. VP

Sport

Pugilistul moldovean Alexandru Paraschiv a cucerit Cupa Europei la box

Pugilistul Alexandru Paraschiv a cucerit „Cupa Europei” la box. Competiția s-a desfășurat în orașul Budva, Muntenegru.

Potrivit Ministerului Educației și Cercetării, Alexandru Paraschiv a trecut în finala categoriei de până la 67 de kilograme de pugilistul italian Gianluigi Palanga, după ce în semifinale l-a învins pe rusul Tarhan Idigov, transmite stiri.md.

Un alt boxer, Vasile Cebotari, s-a situat pe locul II, în categoria de greutate de până la 75 de kilograme. El a cedat în finală în fața rusului Djambulatu Bizhanov.

Pe podiumul de premiere la „Cupa Europei” a urcat și lanș Caravan, care a ocupat locul III, la categoria de greutate de până la 63,5 kilograme.

La ediția din acest an au participat 178 de pugiliști din 33 de state.

Performanță pentru tricolori: Meciul din Varșovia s-a încheiat cu remiză

Naționala Moldovei a avut o prestație extraordinară contra selecționetei din Polonia, într-un meci extrem de important din preliminariile Campionatului European 2024. Acesta s-a încheiat la egalitate, 1-1.

Ion Nicolaescu a marcat golul său cu numărul 14 la Națională, deschizând scorul în minutul 26, transmite stiri.md.

Moldova a condus Polonia la pauză cu 1-0, dar gazdele au egalat în debutul reprizei secundă. După acest rezultat, Moldova păstrează șanse de calificare la EURO 2024.

În ultimele două meciuri din preliminarii, Naționala noastră va întâlni Albania acasă și Cehia în deplasare.

Meciul cu Polonia a fost al 279-lea pentru Naționala Moldovei. Reprezentativa noastră a înregistrat 54 de victorii, 65 de egalități și 160 de înfrângeri.

VOCEA POPORULUI

Ziarul este înregistrat la Camera Inregistrării de stat, numărul de înregistrare: 1004600040498 din 25.07.1995

Indice de abonare: 67798

Fondator:

Confederația Națională a Sindicatelor din Moldova

www.vocea.md
info@vocea.md

Abonamentul la ziar poate fi perfectat în orice oficiu postal din RM sau direct în redacție.

Redactor-șef:
Ilie LUPAN,
tel.: 022266543

Secretar de redacție:
Anatol FIȘER,
tel.: 022266543

Contabil-șef:
Svetlana BĂLAN

Redactori:
Natalia HADĂRCĂ,
Galina MUNTEANU,

Redactor-stilizator:
Anghelina DUDULICA

Tehnoredactor:
Sergiu BALTAGA

Dezvoltator web:
Alexei OVICINICOV

Colegiul redacțional:

Ilie Lupan;
Sergiu Sainciuc;
Elizaveta Iurcu;
Margareta Streslian;
Nadejda Lavric;
Angela Otean.

Adresa redacției: Republica Moldova, mun. Chișinău, str. 31 August 1989, 129, et. IX.

Tipar: „Edit Tipar Grup” SRL
str. Feretului 4, mun. Chișinău.

Com.: 853